

สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับเขต (RW) ภาคตะวันออก

ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

วันที่ ๑๒-๑๔ มกราคม ๒๕๕๔

ณ โรงแรมซิกม่า รีสอร์ท ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ความเป็นมา

กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรทุกเขต ดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับเขต (Regional Workshop: RW) ปี ๒๕๕๔ เพื่อเป็นเวทีสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัด ทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย/ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดกับองค์กร พัฒนาบุคลากร และสนับสนุนวิชาการ โดยใช้การจัดการความรู้ (KM) เป็นเครื่องมือ ดำเนินการทั้งสิ้น จำนวน ๓ ครั้ง สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ จังหวัดระยอง ได้ดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับเขต (RW) ครั้งที่ ๑ ขึ้น เพื่อเป็นช่องทางในการจัดการความรู้ พัฒนาบุคลากร วางแผนเตรียมการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๕๔ รวมถึงเพื่อทบทวนและติดตามความก้าวหน้าการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๕๓/๒๕๕๔

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ ให้สามารถปฏิบัติงานตามพันธกิจในการส่งเสริมการเกษตร และการบริการทางการเกษตรแก่เกษตรกร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตรในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่
๓. เพื่อวางแผนเตรียมการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๕๔
๔. เพื่อทบทวนและติดตามความก้าวหน้าการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๕๓/๒๕๕๔

บุคคลเป้าหมาย รวมทั้งหมด ๕๐ คน ตามรายละเอียดดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดๆละ ๓ คน ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจากกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ และผู้แทนศูนย์บริการศัตรูพืช ๑ คน รวม ๒๘ คน
๓. ผู้ดำเนินการจัดสัมมนา และนักวิชาการผู้เข้าร่วมสัมมนาของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ จังหวัดระยอง จำนวน ๑๕ คน
๔. วิทยากร และเจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๗ คน

วิทยากรบรรยายวิชาการ

๑. ว่าที่ร้อยตรี นรินทร์ แคมพิมาย ผู้อำนวยการส่วนพัฒนางานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีกรมส่งเสริมการเกษตร
๒. นายบุญรัตน์ สุขมาก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
๓. นางยุพา อินทราเวช ผู้เชี่ยวชาญด้านงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร
๔. นายประเสริฐวัฒน์ กองกันภัย ผู้อำนวยการกลุ่มงานจัดการฟาร์ม กรมส่งเสริมการเกษตร
๕. นายรังสรรค์ บุรณมานัส ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ จังหวัดระยอง

รูปแบบการดำเนินการ

การบรรยายความรู้

๑. การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ งานส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๕๔ โดย ว่าที่ร้อยตรี นรินทร์ แคมพิมาย ผู้อำนวยการสำนักพัฒนางานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

๒. ระบบส่งเสริมการเกษตร โดย นายบุญรัตน์ สุขมาก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ กองวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

๓. การขับเคลื่อนงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดย นางยุพา อินทราเวช ผู้เชี่ยวชาญด้านงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร

๔. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดย นายประเสริฐวัฒน์ กองกันภัย ผู้อำนวยการกลุ่มงานจัดการฟาร์ม กรมส่งเสริมการเกษตร

๕. งานส่งเสริมการเกษตรและแผนงานโครงการปี ๒๕๕๔ โดย นายรังสรรค์ บุรณมานัส ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ จังหวัดระยอง

การแบ่งกลุ่มตามกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีวิทยากรให้ข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้กระบวนการ KM

๑. การพัฒนาหลักสูตรอบรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล วิทยากรประจำกลุ่ม ว่าที่ร้อยตรี นรินทร์ แคมพิมาย และนายนฤเทพ สุภาภรณ์ นักทรัพยากรชำนาญการพิเศษ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

๒. การบริหารศัตรูพืชภาคตะวันออก ปี ๒๕๕๔ วิทยากรประจำกลุ่ม นายทิวา แคมเพชร นายบุญรัตน์ สุขมาก และนายจุมพล ไทยสุชาติ

๓. การขับเคลื่อนงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วิทยากรประจำกลุ่ม นางยุพา อินทราเวช และนางฉลินี พิทักษ์

ผลการสัมมนา

ส่วนที่ ๑ การบรรยายวิชาการ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ งานส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๕๔

โดย ว่าที่ร้อยตรี นรินทร์ แคมพิมาย ผู้อำนวยการส่วนพัฒนางานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

การฝึกอบรมหลักสูตรการสร้างวิทยากรระดับจังหวัดด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างวิทยากรระดับจังหวัดเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลให้กับเลขานุการคณะกรรมการบริหาร ศบกต. อื่นๆ ได้

๒. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ซึ่งทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการบริหาร ศบกต. ให้มีศักยภาพในการจัดแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลร่วมกับ อปท. คณะกรรมการหมู่บ้านและเกษตรหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย บุคคลเป้าหมายซึ่งเป็นทีมวิทยากรระดับจังหวัด รวมทั้ง ๘๘๑ คน ประกอบด้วย

๑. หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์ หรือ นวส.
๒. เกษตรอำเภอ
๓. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (เลขานุการคณะกรรมการบริหาร ศบกต.)

โดยแบ่งเป็นรายเขต ดังนี้

๓.๑	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๑	จังหวัดชัยนาท	จำนวน	๗๘ คน
๓.๒	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๒	จังหวัดราชบุรี	จำนวน	๖๒ คน
๓.๓	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓	จังหวัดระยอง	จำนวน	๗๒ คน
๓.๔	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๔	จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	๓๒๒ คน
๓.๕	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕	จังหวัดสงขลา	จำนวน	๑๕๑ คน
๓.๖	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๖	จังหวัดเชียงใหม่	จำนวน	๑๙๖ คน

วิธีการ

๑. อบรมที่มหาวิทยาลัยระดับจังหวัด/ อำเภอ
  - จังหวัด
  - อำเภอ/ ตำบล
๒. จำนวนที่เพิ่มขึ้นอยู่กับจำนวนอำเภอ (ผู้แทน ๑ คน/ อำเภอ)
๓. อบรมที่มหาวิทยาลัย ๓ วัน

ประเด็นสำคัญของหลักสูตร

๑. การคิดเชิงสังเคราะห์ (Synthesis-type Thinking)

- ความสำคัญการคิดเชิงวิเคราะห์
- หลักการในการคิดเชิงวิเคราะห์
- วิธีการและเทคนิคการคิดเชิงวิเคราะห์
- การพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์

๓. การเขียนแผนงาน/ โครงการ

- ๓.๑ ชื่อโครงการ
- ๓.๒ ผู้รับผิดชอบ
- ๓.๓ หลักการและเหตุผล
- ๓.๔ วัตถุประสงค์
- ๓.๕ เป้าหมาย
- ๓.๖ พื้นที่ดำเนินการ
- ๓.๗ ระยะเวลา
- ๓.๘ แผนการดำเนินการ
- ๓.๙ วิธีการดำเนินงาน
- ๓.๑๐ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์/ แผนการเงิน
- ๓.๑๑ ผลตอบแทนของโครงการ/ กิจกรรม

๔. การวิเคราะห์โครงการ (ความเสี่ยง ความคุ้มค่า)

๔.๑ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าโครงการ (ด้านการเงิน) โดยใช้เครื่องมือ B/C Ratio, อัตราผลตอบแทนโครงการ(Internal Rate of Return : IRR)

๔.๒ การบริหารความเสี่ยงด้านต่างๆ

- ความไม่แน่นอน
- ความเสี่ยงด้านการเมืองและสังคม
- ความเสี่ยงด้านกฎหมาย
- ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน
- ความเสี่ยงด้านการเงินและเศรษฐกิจ
- ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี
- ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

ผลผลิต (Output)

ผู้เข้าการฝึกอบรม จำนวน ๘๘๑ คน มีองค์ความรู้เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล สามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ได้

ผลลัพธ์ (Outcome)

เลขานุการคณะกรรมการบริหาร ศบกด. (เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร) สามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กลไกของ ศบกด. (แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์)

แนวทางการปฏิบัติโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการสร้างวิทยากรด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

เขต

๑. ดำเนินการจัดฝึกอบรมตามเป้าหมาย
๒. จัดหาวิทยากรตามหลักสูตร
๓. สรุปผลและรายงานผลการฝึกอบรมให้กรมฯ
๔. ติดตามประเมินผล

จังหวัด

๑. คัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์/นวส เกษตรอำเภอ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการบริหารฯ ศบกด.

๒. สร้างทีมวิทยากรจากผู้ผ่านการอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลให้กับเลขานุการคณะกรรมการบริหารฯ ศบกด. ภายในจังหวัด โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร เช่น PW, DW

อำเภอ

๑. เลขานุการคณะกรรมการบริหาร ศบกด. เข้ารับการอบรมตามกำหนด
๒. จัดทำแผนงาน/ โครงการพัฒนาด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วมได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
๓. ถ่ายทอดความรู้ในด้านการจัดทำแผนฯ ให้กับเลขานุการอื่นๆ ในเวที DW
๔. ศบกด./ เกษตรตำบล จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรฉบับสมบูรณ์

กระบวนการจัดทำแผน

ก่อนจัดทำแผน เตรียมความพร้อม/ ทีมงาน

- ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ
- วิเคราะห์ศึกษาพื้นที่/ ชุมชน
- เตรียมทางเลือก

ขั้นตอนที่ ๑ เตรียมข้อมูล/จัดเก็บข้อมูลทางกายภาพ ชีวภาพ, เศรษฐกิจ และสังคม

- ตรวจสอบข้อมูล/ ทบทวน
- เก็บข้อมูลเพิ่มเติม (RRA)
- แปลงข้อมูล/ ทำความเข้าใจลงแผน

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูล

- SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค
- PAP วิเคราะห์ชุมชน จุดแข็ง จุดอ่อน
- AA ผลิตภาพ เสถียรภาพ กายภาพ สมภาพ

ขั้นตอนที่ ๓ สังเคราะห์ข้อมูล

AA จำลองภูมินิเวศ (กายภาพ) วิเคราะห์ระบบนิเวศเกษตร (Agro-Eco System Analysis) ปัญหา/แก้ไข
ขั้นตอนที่ ๔ ร่างกิจกรรมโครงการ จำนวน ๓ แผนงาน ได้แก่ แผนถ่ายทอด, แผนลงทุน/ วิสาหกิจ และแผนฟื้นฟูทรัพยากรฯ

Logical Flamework

๑. กรอบการวิเคราะห์เสนอทางเลือก ปัญหา > สาเหตุ > แนวทางแก้ไข > ทางเลือก > กิจกรรม (Agro-Eco System Analysis)

๒. ร่างแผนพัฒนาการเกษตร แผน > โครงการ/ กิจกรรม > เหตุผล > วิธีการ > ตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 5 ประชาพิจารณ์/ ประชาคมแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล

๑) พิจารณา

- สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่/ ชุมชน
- การมีส่วนร่วมของชุมชน
- การควบคุม
- การพัฒนาภายใน

๒) จัดทำรายละเอียดโครงการ/ กิจกรรม

- เขียนแผนพัฒนาการเกษตรฉบับสมบูรณ์ 6 บท

หลังจัดทำแผน

๑. ส่งแผนงานโครงการเสนอ อปท.

๒. ส่งแผนงานโครงการเสนอ กบอ. (งบพัฒนา)จังหวัด และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระบวนการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำชุมชน

Step 1 จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

- กรรมการบริหารศูนย์
- ทะเบียนเกษตรกร/รับสมาชิก
- ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม
- แผนที่ดิน และเขตส่งเสริม
- แบบจำลองสภาพภูมิประเทศ (Model)
- อุปกรณ์สื่อโสต
- ประชาสัมพันธ์

Step 2 การเตรียมความพร้อมชุมชน (จัดเวทีชาวบ้าน/ศึกษาดูงานชุมชน)

- สร้างความเข้าใจโครงการ/ความตื่นตัวเข้าร่วมโครงการ
- การมีส่วนร่วม
- สร้างทิศทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

Step 3 สำรวจและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

- ตรวจสอบข้อมูล
- การแปลงข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์
- การเก็บข้อมูล
- การกำหนดทางเลือกอาชีพการเกษตร

Step 4 การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (จัดเวทีชาวบ้าน/ประชาคม)

- วิเคราะห์ระบบนิเวศน์เกษตร (Agro – Eco system Analysis)
- ร่างกิจกรรม/ โครงการ 3 แผนหลัก
  - แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี
  - แผนลงทุนเชิงธุรกิจ

- แผนปรับปรุงฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

Step 5 การปฏิบัติงานตามแผน 3 แผนหลักและให้บริการแก่เกษตรกรด้านการเกษตร

- สร้างผู้นำ ในการถ่ายทอดความรู้(อบรม/ศึกษาดูงาน)
- ถ่ายทอดความรู้ โดยวิทยากรผู้นำ/วิทยากร เกษตรกร (เกษตรกรผู้นำ/รร.เกษตรกร)
- บริการเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์การผลิตที่จำเป็นเพื่อการควบคุมคุณภาพสินค้า

Step 6 กลุ่มอาชีพ/เกษตรกรทั่วไป (ดำเนินการจัดทำอาชีพการเกษตร/กิจกรรม)

- รับผิดชอบการผลิต อุดหนุนจากรัฐเพื่อกระบวนการเรียนรู้/เพื่อเป็นเครื่องมือการถ่ายทอด
- สร้างโครงสร้างพื้นฐานกลุ่มการผลิตและแปรรูป

ความรู้

ระบบส่งเสริมการเกษตร

โดย นายบุญรัตน์ สุขมาก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ กองวิจัยและพัฒนา งานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

ระบบส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตร ทั้งการปฏิบัติงานในพื้นที่และการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หลักการของระบบส่งเสริมการเกษตร

๑. ใช้ศูนย์บริการฯ (ศบกด.) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน
๒. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยมีคณะกรรมการ ศบกด. อาสาสมัครเกษตร กลุ่ม/เครือข่าย ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน
๓. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงาน และเรียนรู้ และทำงานร่วมกันเป็นทีม (Team Learning and Working)
๔. นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. เสริมหนุนให้ ศบกด. สามารถทำงานได้ในการพัฒนาการเกษตรในระดับตำบล
๒. สร้างเป้าหมายร่วมในการปฏิบัติงานในทุกระดับ

- ๓. ใช้ความรู้เป็นฐานในการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรมีขีดความสามารถพร้อม (Knowledge Worker)
- ๔. ปรับเปลี่ยนบทบาทวัฒนธรรมในการทำงาน เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการ และพัฒนาการเรียนรู้โดยชุมชนเอง

องค์ประกอบของระบบส่งเสริมการเกษตร

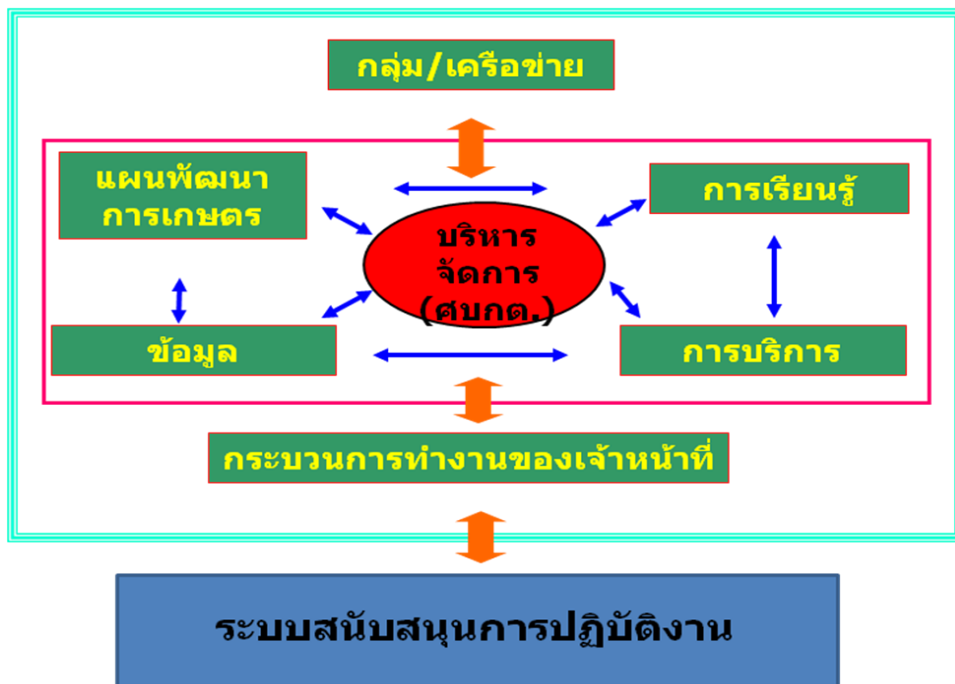
ระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่

ระดับอำเภอ กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่

ระดับตำบล

- การจัดทำข้อมูลการเกษตร
- การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
- การจัดการเรียนรู้/การถ่ายทอดเทคโนโลยี
- การให้บริการทางการเกษตร
- การส่งเสริมกลุ่ม/เครือข่าย

แผนภูมិระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่

ระบบสนับสนุนการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์

๑. สนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทุกระดับให้สามารถปฏิบัติงานตามพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในกรมฯ ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่

องค์ประกอบ

๑. การเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงาน
๒. การสนับสนุนทางวิชาการ
๓. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
๔. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

๕. การติดตามและประเมินผล

การเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรฯ

๑. เวิร์กช็อปตามระบบส่งเสริมการเกษตร
  - สัมมนาเชิงปฏิบัติการตามระบบส่งเสริมการเกษตร
  - ประชุมเพื่อการบริหาร
๒. การฝึกอบรมเฉพาะกิจ
๓. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
๔. การนิเทศงาน

เวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการตามระบบส่งเสริมการเกษตร

๑. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับประเทศ (National Workshop: NW)

เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง เขต ศูนย์ปฏิบัติการ และจังหวัด ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร รวมทั้งเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานทางวิชาการระดับประเทศ ดำเนินการจัดโดยส่วนกลาง อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง

๒. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับเขต (Regional Workshop: RW)

เพื่อเป็นเวทีสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัด และศูนย์ปฏิบัติการ ร่วมกันกำหนดแผนการปฏิบัติงาน การติดตามนิเทศงาน และประเมินผลในระดับเขต พร้อมทั้งการสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดโดยสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต อย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง

๓. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัด (Provincial Workshop: PW)

เพื่อเป็นเวทีให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด กำหนดจัดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ จังหวัดสามารถเชิญศูนย์ปฏิบัติการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมได้ตามความเหมาะสม

๔. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับอำเภอ (District Workshop: DW)

เพื่อเป็นเวทีให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยระดับจังหวัดเป็นผู้อำนวยการควบคุมและเข้าร่วมทุกครั้ง กำหนดจัดอย่างน้อย 2 เดือน/ครั้ง ครั้งละ 1 วัน ในสัปดาห์ที่ 3 โดยอาจแบ่งสายรวมอำเภอได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้อำเภอหมุนเวียนในการเป็นเจ้าภาพ

เวทีประชุมเพื่อการบริหาร

๑. การประชุมผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร
๒. การประชุมสำนัก/กอง/เขต/ศูนย์
๓. การประชุมเกษตรจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการระดับเขต
๔. การประชุมสำนักงานเกษตรจังหวัดประจำเดือน (Provincial Meeting: PM)
๕. การประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน (Monthly Meeting: MM)
๖. การประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน (District Monthly Meeting: DM)
๗. ประชุมเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอประจำสัปดาห์ (Weekly Meeting: WM)

การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2554

- ❖ สนง. เกษตรจังหวัดจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร และจัดทำแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งบันทึกแผน/รายงานผลการปฏิบัติงานในโปรแกรม Computer online ที่ web กองวิจัย หรือที่ <http://www.research.doae.go.th/aes>
- ❖ ใช้การจัดการความรู้ (KM) เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ใช้การจัดการความรู้ (KM) เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร
- ❖ สนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนางาน โดยยึดประเด็นงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร

การขับเคลื่อนงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

โดย นางยุพา อินทราเวช ผู้เชี่ยวชาญด้านงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร

องค์ประกอบ

- ชุมชน /คนในชุมชน ➤ เป็นผู้ดำเนินการ
- หน่วยงานนอกชุมชน ➤ เป็นผู้ส่งเสริม / สนับสนุน /อำนวยความสะดวก
- นโยบาย/ยุทธศาสตร์/มาตรการจากทุกระดับที่เกี่ยวข้อง

หลักการ : ใช้หลัก 4M + 1

MAN MATERIAL MONEY MANAGEMENT + MIND

4 M + 1 สำหรับวิสาหกิจชุมชน

MAN ---ผู้นำ / กรรมการ / สมาชิก ➤ ต้องเข้าใจบทบาท และพร้อมจะทำงานร่วมกัน

MATERIAL --- ทรัพยากร ผลผลิต วัสดุอุปกรณ์ ➤ ส่วนใหญ่จะต้องมีอยู่ในชุมชน

MONEY --เงินทุน เน้นสมาชิกลงทุนร่วมกันในเบื้องต้นส่วนที่เป็นเงินทุนสมทบจะได้อาจมาจาก :

- ทุนจาก อบ.ต./เทศบาล/งบพัฒนาจังหวัด ฯลฯ ในลักษณะโครงการที่ให้ ทุนไปดำเนินการ
- ลงทุนร่วมกับอบ.ต./เทศบาล ฯลฯ ซึ่งอบ.ต./เทศบาล อาจคิดเป็นหุ้นกองทุนสวัสดิการ
- กู้ยืมกองทุน/แหล่งทุน/ สถาบันการเงิน

MANAGEMENT - การจัดการ

- วิสาหกิจชุมชนเน้นการบริหารจัดการที่เป็นระบบ
- การบริหารจัดการที่เป็นระบบเกิดจากกระบวนการเรียนรู้
- การเรียนรู้เป็นหัวใจของวิสาหกิจชุมชน

MIND – จิตใจ ➤ ทุกอย่างสำคัญที่ใจ

หน่วยงานนอกชุมชน

บทบาท

(1) สนับสนุน / อำนวยความสะดวก / เชื่อมประสาน

- เป็น FACILITATOR
- เป็น CATALYST
- เป็น NETWORKER

(2) ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ตามภารกิจของหน่วยงาน

(3) สนับสนุนปัจจัยดำเนินกิจการเท่าที่จำเป็น

4 M + 1 สำหรับหน่วยงานนอกชุมชน การใช้หลัก 4 M สำหรับหน่วยงานภายนอก

MAN -- บุคคลากร

MATERIAL -- เครื่องมือ อุปกรณ์ ปฏิบัติงาน

MONEY -- งบประมาณ

MANAGEMENT -- การบริหารจัดการ +

MIND – จิตใจพร้อมบริการ

มาช่วยกันผลักดันให้ “วิสาหกิจชุมชน” เป็นนโยบายสำคัญขององค์กรทุกระดับ ?

การส่งเสริม สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนเกษตรที่จดทะเบียนตาม พ.ร.บ.ฯ

- ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรู้จักตัวเอง โดยการประเมินศักยภาพ
  - ส่งเสริม สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
  - สนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
  - สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิสาหกิจชุมชนอื่น หรือจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อปรับปรุงแผน
  - ประสานหน่วยงานภาคีให้ความรู้ตามความต้องการ
  - สนับสนุนช่องทางการตลาด เช่น จัดทำโปรแกรม e-catalogue
-

งานส่งเสริมการเกษตรและแผนงานโครงการปี ๒๕๕๔

โดย นายรังสรรค์ บุรณมานัส ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการผลิต ทำหน้าที่ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ จังหวัดระยอง

งบประมาณโดยสังเขปประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

หน่วยงาน	2553	2554
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	54,357.8	76,138.4
1. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	3,140.4	3,190.2
2. กรมการข้าว	1,234.2	1,624.4
3. กรมชลประทาน	24,384.1	41,582.5
4. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	1,045.7	1,117.5
5. กรมประมง	2,785.0	3,312.3
6. กรมปศุสัตว์	4,292.6	4,756.9
7. กรมพัฒนาที่ดิน	4,081.2	4,412.7
8. กรมวิชาการเกษตร	3,055.7	3,271.9
9. กรมส่งเสริมการเกษตร	4,394.6	5,301.4
10. กรมส่งเสริมสหกรณ์	3,266.0	3,786.6
11. กรมหม่อนไหม	-	476.3
12. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	1,600.7	1,810.4
13. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	230.5	245.2
14. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	531.1	585.5
15. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	316.0	463.8
16. สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ	-	200.8
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)		

กลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร

๑. ใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรเป็นหลักในการดำเนินงาน ทั้งในมิติงานตามภารกิจและงานตามยุทธศาสตร์ โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตรบูรณาการการทำงานตั้งแต่การวางแผนการดำเนินการ การติดตามผลการดำเนินงาน

สัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับประเทศ (NW),ระดับเขต (RW),ระดับจังหวัด (PW) ระดับอำเภอ, (DW) การประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน (MM) และการประชุมเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอประจำสัปดาห์ (WM) รวมทั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) เป็นกลไกในการบูรณาการระหว่างเครือข่ายของกรมในพื้นที่ ทั้งเกษตรกรหมู่บ้านและอาสาสมัครเกษตร กับเกษตรกรเป้าหมายในแต่ละพื้นที่

๒. บริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล(ความคุ้มค่า) หลักการรับผิดชอบต่อส่วนร่วม และความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยมีการกำหนดผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของงานที่ชัดเจน รวมทั้ง เชื่อมโยงกับคำรับรองการปฏิบัติราชการของหน่วยงานและถ่ายทอดสู่ระดับบุคคล

๓. ดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานย่อย สนับสนุนให้หน่วยงานย่อย กอง สำนัก เขต สำนักงานเกษตรจังหวัด และศูนย์ปฏิบัติการ มีการพัฒนาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่องและดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้จัดทำขึ้นรวมทั้งสนับสนุนให้ใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์ทั่วทั้งองค์กรในทุกระดับ

๔. จัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่ เพื่อสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยวางระบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้จากส่วนกลางสู่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและเกษตรกร รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในทุกหน่วยงานย่อย

๕. ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน เพื่อความรวดเร็วในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งลดการใช้กระดาษและค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเอกสาร

๖. บูรณาการการทำงาน ในมิติของโครงการและงานตามภารกิจ โดยใช้กลไกของคณะทำงานซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วม และมีการเชื่อมโยงกันทุกระดับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน

๗. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมการเกษตร อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยหน่วยงานทุกระดับทำการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินงานผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรแก่เกษตรกรผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

๘. ให้มีการบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน สำหรับงาน/โครงการที่มีความสำคัญโดยมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ชี้แจงทำความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับ มอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับอย่างชัดเจน และดำเนินการให้เกิดผลในการลดความเสี่ยงได้อย่างแท้จริง

โครงการกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2554 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. บริหารจัดการศัตรูพืชและการเขตกรรมเพื่อลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร
ดำเนินการในพื้นที่ 73 จังหวัด เกษตรกร 33,480 ราย
2. โครงการบริหารจัดการสินค้าเกษตร
ปรับโครงสร้างการผลิตผลไม้นอกฤดู จำนวน 6 ชนิด ในพื้นที่ 27 จังหวัด เกษตรกร 8,800 ราย
3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
  - ส่งเสริมเกษตรกรเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน GAP ในพื้นที่ 76 จังหวัด เกษตรกร 85,930 ราย
  - ส่งเสริมเกษตรกรเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ฯ ในพื้นที่ 9 จังหวัด เกษตรกร 420 ราย
  - ส่งเสริมเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกาแฟ ในพื้นที่ 13 จังหวัด เกษตรกร 2,500 ราย

4. ปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตร
อบรมเกษตรกรหลักสูตรปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตร เกษตรกร 12,500 ราย
5. ผลักดันการส่งออกกล้วยไม้
เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้และผู้ประกอบการ จำนวน 1,305 ราย
6. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง
ดำเนินการในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 572 ศูนย์ โดยมีเป้าหมาย เกษตรกร 17,160 ราย
ใน 45 จังหวัด ที่เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญ
7. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการงานส่งเสริมการเกษตร
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกระดับได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ และมีความพร้อมในการให้บริการ ?? ราย
8. ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
อาสาสมัครเกษตรกรได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพ ปฏิบัติงานสนับสนุนภารกิจ เกษตรกร 74,944 ราย
9. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรเฉพาะด้าน
ฝึกอาชีพทางการเกษตรเฉพาะด้านให้แก่เกษตรกรตามศักยภาพของแต่ละศูนย์ เกษตรกร 10,600 ราย
10. พัฒนาองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน
ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกร เกษตรกร 31,794 ราย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 350 ราย
ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ 17,600 ราย
สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ สร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพรวม 7,600 ราย
เพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตเกษตรกร พัฒนาความรู้ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/วิสาหกิจ
ชุมชน 24,250 ราย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 10,112,622 ไร่

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ข้าวนาปี	2,699,153	ไร่
มันสำปะหลัง	1,906,503	ไร่
ข้าวนาปรัง	1,103,408	ไร่
อ้อยโรงงาน	397,255	ไร่
สับปะรด	232,822	ไร่
ยางพารา	1,349,580	ไร่
ปาล์มน้ำมัน	113,284	ไร่
พืชผัก	75,444	ไร่
ไม้ผล	695,151	ไร่ (มะม่วง ขนุนหนัง เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง ลำไย)

จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2552 และปี 2553 ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2552 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553

จังหวัด	2552	2553	รวม
จันทบุรี	50,805	1,967	52,772
ฉะเชิงเทรา	53,910	5,519	59,429
ชลบุรี	36,590	2,709	39,299
ตราด	20,007	907	20,914
นครนายก	23,167	3,146	26,313
ปราจีนบุรี	32,525	3,322	35,847
ระยอง	40,627	1,259	41,886
สมุทรปราการ	8,244	410	8,654
สระแก้ว	51,631	13,144	64,775
รวม 9 จังหวัด	317,506	32,383	339,889

โครงการส่งเสริมการเกษตร ปี 2554 เป็นกรอบในการปฏิบัติงานตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และความพร้อมของบุคคลเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพ

โครงการส่งเสริมการเกษตร ปี 2554 จังหวัดในเขต ๓ ประกอบด้วย

แผนงาน : สร้างระบบประกันความเสี่ยงและระบบกระจายสินค้าเกษตร

โครงการ : สร้างระบบประกันภัยความเสี่ยงให้เกษตรกร

กิจกรรมหลัก ลดความเสี่ยงการผลิตสินค้าเกษตร

1. บริหารจัดการศัตรูพืชและการเขตกรรมเพื่อลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร
2. บริหารจัดการสินค้าเกษตร

แผนงาน : ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตร

ผลผลิต : การผลิตสินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา

กิจกรรม : หลักส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

กิจกรรม : หลักปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร

4. ปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตร
5. ผลักดันการส่งออกกล้วยไม้
6. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง

ผลผลิต : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

กิจกรรมหลัก : ส่งเสริมและให้บริการทางการเกษตร

7. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการงานส่งเสริมการเกษตร
8. ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมหลัก : ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรเฉพาะด้าน

9. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรเฉพาะด้าน

กิจกรรมหลัก : พัฒนานองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

10.1 ส่งเสริมและพัฒนานองค์กรเกษตรกร

10.2 ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

11. สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

12. เพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตเกษตร

กิจกรรมหลัก : สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

13.1 คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

13.2 เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

13.3 สายใยรักแห่งครอบครัว

13.4 สืบเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปริมาณงานและงบประมาณตาม คง.2 ในเขต3 ปี 2554

	เกษตรกรเป้าหมาย	งบประมาณ
	46,869 ราย	27,717,532
• จันทบุรี	6,214	3,231,700
• ฉะเชิงเทรา	7,633	4,828,150
• ชลบุรี	5,035	2,834,452
• ตรวด	3,562	1,885,180
• ปราจีนบุรี	5,097	2,902,350
• นครนายก	3,514	1,807,850
• ระยอง	4,494	2,637,450
• สมุทรปราการ	2,516	1,171,450
• สระแก้ว	8,804	8,419,950

ส่วนที่ ๒ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การพัฒนาหลักสูตรอบรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

วิทยากรประจำกลุ่ม ว่าที่ร้อยตรี นรินทร์ แคมพิมาย และนายนฤเทพ สุภภรณ์ นักทรัพยากรชำนาญการพิเศษ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

การฝึกอบรมหลักสูตรการสร้างวิทยากรระดับจังหวัด ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างวิทยากรระดับจังหวัดเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ให้กับเลขาธิการคณะกรรมการบริหาร ศบกต. อื่นๆ ได้

๒. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ซึ่งทำหน้าที่เลขาธิการคณะกรรมการบริหาร ศบกต. ให้มีศักยภาพในการจัดแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลร่วมกับ อปท. คณะกรรมการหมู่บ้านและเกษตรหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลผลิต (Output)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน ๗๒ คน มีองค์ความรู้เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล สามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เลขาธิการคณะกรรมการบริหาร ศบกต. ได้

ผลลัพธ์ (Outcome)

เลขาธิการคณะกรรมการบริหาร ศบกต. (เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร) สามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กลไกของ ศบกต. (แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบสมบูรณ์)

รูปแบบแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

บทที่ ๓ สถานการณ์ของชุมชน

บทที่ ๔ สังเคราะห์ข้อมูล

บทที่ ๕ แนวทางพัฒนาชุมชน

บทที่ ๖ รูปแบบการเขียนโครงการ/กิจกรรม

ภาคผนวก

บุคคลเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแผน ฯ ระดับจังหวัด ๑ คน และ นวส.อำเภอ/กษอ.จังหวัดพิจารณาเห็นว่ามีความรู้ความสามารถ จำนวน ๗๒ คน

• ชป. ๑๐ คน -	ปจ. ๗ คน
• ฉช. ๑๑ คน -	ตร. ๗ คน
• จป. ๑๐ คน -	สป. ๖ คน
• สก. ๙ คน -	นย. ๔ คน
• รย. ๘ คน -	รวม ๗๒ คน

หัวข้อวิชาหลัก

๑. นโยบายและแนวทางของ ศบกต. ในการจัดทำแผน ฯ (วิทยากร : กรม ฯ)

๒. การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล (วิทยากร : นวส. จังหวัด)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล (Swot Analysis) (วิทยากร : อ. มหาวิทยาลัย ฯ)

๔. การคิดเชิงสังเคราะห์ (วิทยากร : อ. มหาวิทยาลัย ฯ)

๕. การกำหนดวิสัยทัศน์และการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อจัดทำแผนงานโครงการ

๖. การจัดทำแผน/วิธีการเขียนโครงการ (วิทยากร : กรม ฯ)

๗. การวิเคราะห์โครงการ (ความเสี่ยง/ความคุ้มค่า) (วิทยากร : กรม ฯ)

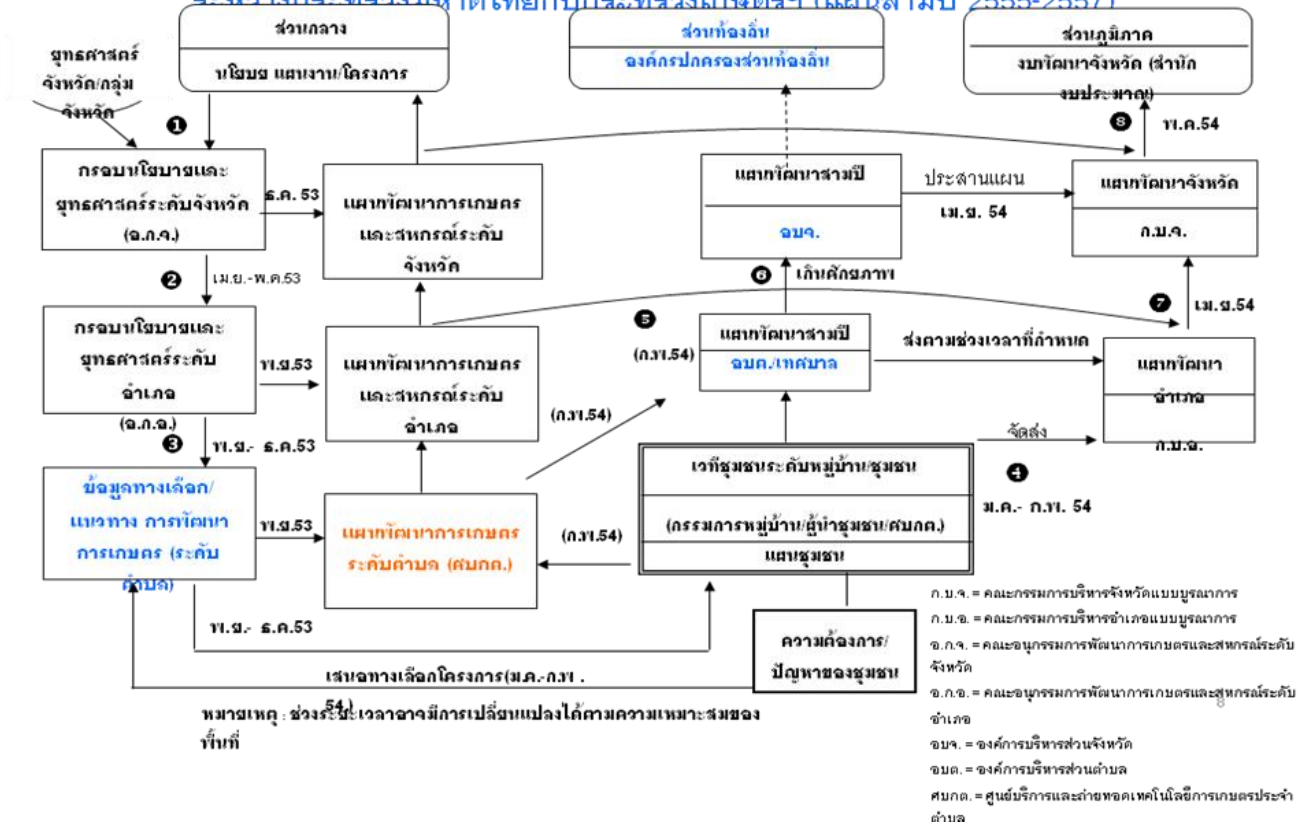
๘. เทคนิคการนำเสนอแผน ฯ และโครงการเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน (วิทยากร : นวส. อำเภอ จว. จนท.

อปท. อบต.)

- เขต ฯ กำหนดระยะเวลาอบรมในแต่ละหัวข้อวิชา(๓ วัน)
- กำหนดการจัดฝึกอบรม ประมาณ ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

แผนภูมิ: การบูรณาการจัดทำแผนชุมชน แผนพัฒนาด้านการเกษตร และแผนพัฒนาสามปีของอปท.

ระหว่งกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรฯ (แผนสามปี 2555-2557)

การบริหารศัตรูพืชภาคตะวันออก ปี ๒๕๕๔

วิทยากรประจำกลุ่ม นายทิวา แซมเพชร นายบุญรัตน์ สุขมาก และนายจุมพล ไทยสุชาติ

1. ทบทวนคณะทำงานการบริหารจัดการศัตรูพืชภาคตะวันออก ปี 2554

ดำเนินการในปี 2553 เป็นปีแรกเป็นภาคเดียวที่มีคณะทำงาน ลงนามคำสั่ง โดย ผอ.สสข. 3 ในปี 2554 มีการดำเนินการต่อเนื่อง การสัมมนา RW ถือเป็นการประชุมคณะทำงานครั้งที่ 1/2554

2. การอบรมและหลักสูตรการอบรมการจัดการศัตรูพืช

การดำเนินการ

- อบรมเจ้าหน้าที่ รวม 30 คน
- เจ้าหน้าที่ศูนย์บริหาร จำนวน 3 คน
- เจ้าหน้าที่จังหวัด 3 คน
- กำหนดการอบรม 14 – 16 กุมภาพันธ์ 54

เจ้าหน้าที่จังหวัด 3 คน ประกอบด้วย

1. คณะทำงาน 1 คน
2. ผู้เคยผ่านการอบรม TOT หรือมีความรู้ เรื่องศัตรูพืช 2 คน

เนื้อหาหลักสูตร (เน้นการฝึกปฏิบัติจริง)

- การจำแนกศัตรูพืช/ศัตรูธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่
- การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
- การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ
- การติดตามสถานการณ์ การระบาด

สถานที่จัดอบรม

1. ศูนย์บริหารฯชลบุรี
  2. หรือสถานที่ ที่เขตกำหนด
3. ชี้แจงโครงการบริหารจัดการศัตรูพืชและเขตกรรมเพื่อลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร ปี 2554
1. ก่อนการเกิดภัย (การเฝ้าระวังศัตรูพืชและเตือนภัย)
  2. ระหว่างเกิดภัย (การจัดการศัตรูพืช)
  3. หลังการเกิดภัย (การให้ความช่วยเหลือ)
4. อภิปราย “จะอย่างไรให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ”
- . ทบทวนหลักการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเดิม
- . อภิปรายประเด็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 30 คน
    - ปัญหาเดียวกัน
    - ที่เดียวกัน
    - ชุมชนเดียวกัน (ใกล้เคียงกัน)
- อภิปรายประเด็นการฝึกอบรมเกษตรกรสมาชิก
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต้องร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการเข้าร่วมเรียนรู้ ให้ครบตามแผน
  - ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต้องร่วมกันจัดทำแผนการถ่ายทอดความรู้ ตามปฏิทินการปลูกพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน นั้น ๆ
  - ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต้องร่วมกันกำหนดประเด็นการถ่ายทอดแต่ละครั้ง
  - ดำเนินการอบรม(ถ่ายทอดความรู้) ไม่น้อยกว่า 6 ครั้ง
  - ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ในพื้นที่แปลงพยากรณ์
- อภิปรายประเด็นการจัดทำแปลงติดตามสถานการณ์
- การระบาดศัตรูพืช
- พื้นที่ดำเนินการ 1 ไร่
  - เจ้าหน้าที่ต้องเป็นพี่เลี้ยงในการสำรวจ,ถ่ายทอดความรู้
  - ระยะเวลาการสำรวจติดตามสถานการณ์และการรายงานทุกสัปดาห์และทุกครั้งที่มีการเรียนรู้ตามแผนการถ่ายทอดความรู้
  - เป็นจุดเรียนรู้ตามแผนการถ่ายทอดความรู้
- อภิปรายประเด็นวัสดุ อุปกรณ์ประจำศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- เป็นไปตามชนิดพืช เช่น ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ข้าว มีชุดผลิตขยายเชื้อราบิวเวอเรีย ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มันสำปะหลัง มีชุดผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ แตนเบียน แมลงช้างปีกใส
- อภิปรายประเด็นสถานที่ตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ใกล้แปลงติดตามสถานการณ์การระบาดศัตรูพืช เพื่อการเรียนรู้
  - สามารถประชุมสมาชิกได้ 30 คน
  - สามารถเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ ได้

. อภิปรายประเด็นการพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่

- ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรีไปถ่ายทอดความรู้ในเวที DW
- จังหวัดจัดทำโครงการพัฒนาเจ้าหน้าที่เป็นการเฉพาะ (ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรีเป็นวิทยากร)

อภิปรายแนวทางการจัดทำแปลงมันสำปะหลังพันธุ์ดี

จำนวนศูนย์ละ 45 ไร่

- ควรกระจายให้สมาชิก 30 คน ๆ ละ 1.5 ไร่
- ขยายพื้นที่แปลงติดตามสถานการณ์
- สามารถขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ดี
- เป็นกำลังใจแก่เกษตรกร
- มีการคืนต้นพันธุ์ จำนวน 3 เท่า

. ผลการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(เปลี้ยแป้ง) ที่ต้องการ

- สามารถเตือนการระบาดของศัตรูพืชได้
- เกษตรกรสมาชิก ต้องสามารถจำแนกชนิดของเปลี้ยแป้งได้ด้วยตัวเองได้

การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ แทนเบียนเปลี้ยแป้ง

มีขั้นตอน คือ

1. แจ้งการระบาดของเปลี้ยแป้งสีชมพู กำหนดเป้าหมายปล่อยแตนเบียนมันสำปะหลังไปยัง ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรีแปลงที่มีการระบาดของเปลี้ยแป้งสีชมพู
2. ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรีปล่อยแตนเบียน 1 แปลงปล่อย (พื้นที่ใหม่ 500-1,000 ไร่) และถือเป็นแปลงขยายศัตรูธรรมชาติด้วย
3. ประมาณ 25 วัน เกษตรกรเจ้าของแปลงต้องเก็บยอดมันสำปะหลัง เรียกว่าวิธีนี้ว่า วิธีเก็บสุ่มยอด นำไปใส่ในกรงสำหรับสุ่มยอด เป็นการขยายแตนเบียน
4. ประมาณ 5 วัน สังเกต ถ้ามีแตนเบียนเปลี้ยแป้งอยู่ ก็จะฟักออกมาเป็นตัวเต็มวัยในกรงสุ่มยอด
5. ดูดเก็บแตนเบียน นำไปปล่อยในแปลงใหม่ (ห่างจากแปลงเดิม 1-2 ก.ม.) จะควบคุมพื้นที่ได้ประมาณ 7,000 ไร่

4. รายงานเฉพาะกิจ

- เปลี้ยแป้งแบบ 1,2,3 / ยังใช้อยู่ / รายงานทุกวันพุธ ทุกสัปดาห์/ทาง Email ให้กรมฯ ,เขต, ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรี
- เปลี้ยกระโดดสีน้ำตาล / รายงานตามแบบฟอร์ม / ทุกวันพุธ ทุกสัปดาห์ให้กรมฯ ,เขต, ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรี
- แมลงดำหนาม / ไม่มีแบบฟอร์มเฉพาะให้รายงานตามแบบทั่วไป / รายงานเมื่อพบการระบาด
- หนอนหัวดำ / รายงานตามแบบฟอร์ม / รายงานตามแบบฟอร์ม / รายงานทุกสัปดาห์ที่ 1 และ 3

การขับเคลื่อนงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

วิทยากรประจำกลุ่มนางยุพา อินทราเวช และนางมาลินี พิทักษ์

แนวทางดำเนินงานปี 2554

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่คงเหลืออยู่...ในการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประชุมคณะกรรมการฯ****

ข้อสังเกต

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานการประชุมเอง กรรมการตัวจริงมาประชุมพร้อม
2. กรรมการบางจังหวัด *ไม่น่ามติ* จากที่ประชุมไปขับเคลื่อนต่อ

ข้อเสนอแนะ

- ให้ประสานหน่วยงานต้นสังกัดระดับสูง แจ้งองค์กรของตนเองได้ทราบ

2.การสนับสนุนของหน่วยงานภาคีในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน			
	ประเด็น	รายละเอียด	
ตราด	การรายงานผล	หน่วยงานภาครายงานผลการดำเนินงาน แต่ขาดรายละเอียด และความชัดเจน	ชื่อกลุ่ม ประเด็น งบประมาณ ไม่ชัดเจน
	การจัดเวทีเรียนรู้	ผลการจัดเวทีเรียนรู้ วสช. นำไปทำ แผนพัฒนา	
ระยอง	การจัดเวทีเรียนรู้	จัดทำแผน การเสนอแผนต่อภาคี ใช้งบ อบจ. มาพัฒนางาน วสช.และ เจ้าหน้าที่	กำหนดเป็นตัวชี้วัด
นครนายก	การจัดเวทีเรียนรู้	ท้องถิ่นมีการตั้งงบประมาณรอให้ วสช. เสนอโครงการเพื่อใช้งบประมาณ ใช้ประโยชน์..นำเสนอโครงการ เพื่อ สนับสนุนงบประมาณ ผ่าน ศบกต. อบต	ไม่เสนอแผนงาน โครงการ การวิจัย
สระแก้ว		หน่วยงานภาคีมีการสนับสนุน แต่ขาด การบูรณาการร่วมกันในกลุ่มเป้าหมาย	
สมุทรปราการ		สนง.เลขาฯ ช่วยประสานงานระหว่าง กลุ่ม กับ ภาคี เพื่อสนับสนุนการตลาด และอื่นๆ	ผู้แทน วสช. มีศักยภาพการ ประสานงานภาคเอกชน ด้านการตลาด
ฉะเชิงเทรา		การประสานงานทั้งเป็นทางการ ไม่เป็น ทางการ การสนับสนุนตามภารกิจปกติของ หน่วยงาน ตลาด งบประมาณ/สินเชื่อ ความรู้	มหาวิทยาลัยราชภัฏราช นครินทร์ ศึกษาวิจัย การ พัฒนาวิสาหกิจชุมชน
จันทบุรี		ทำเอกสารข้อมูลวิสาหกิจชุมชน ให้ หน่วยงานภาคี ประสานงานสนับสนุน ส่งเสริมกลุ่มโดยตรง	

ข้อสังเกต

1. อำเภอไม่รายงานข้อมูล สลคช.จังหวัด ให้จังหวัดทราบ
2. ตำบลไม่ได้ทำแผนพัฒนา วิสาหกิจชุมชน ไว้ในแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ไปเชื่อมโยงกับ
แผนพัฒนาตำบล
3. ขาดการบูรณาการการทำแผนกับ ฝ่ายยุทธศาสตร์ของ สนง.กษจ. *เสนอให้เป็นตัวชี้วัด*

3. อนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จังหวัด /อำเภอ

3.1 อนุกรรมการจังหวัด

ปราจีนบุรี

- นายทะเบียนไม่เข้าใจ
- หน่วยงานภาคี (พช. สหกรณ์) ไม่ประสานงานกัน

นครนายก

- อนุจังหวัด มีบทบาทการขับเคลื่อน วสช. มากกว่า คณะกรรมการจังหวัด
- นายทะเบียน ไม่แจ้งข้อมูลให้หน่วยงานภาคี อำเภอ

- สระแก้ว** - นายทะเบียนไม่ได้ใช้เวทีการประชุมให้เกิดประโยชน์
- สมุทรปราการ** - ประชุมพร้อมๆ กับจังหวัด รวบรวมข้อมูลไม่ทัน
- ตราด** - ขาดเบี้ยประชุม ทำให้การประชุมไม่ครบ แก้ไข ให้ระบุตัวบุคคล.....ปัญหาตัวจริงไม่มา ....ขาดประชุมเลย
- ข้อเสนอ แต่งตั้งหน่วยงานที่มีเงินเยอะๆ เป็นอนุกรรมการ เช่น พม.
- ฉะเชิงเทรา** - ทำแผน ให้อำเภอประชุมก่อน แล้วสรุป รายงานเสนอ อนุจังหวัด และไปร่วมประชุมร่วมเท่าที่ทำได้
- ระยอง** - อนุจังหวัด เสนอข้อมูลและแนวทางที่เป็นประโยชน์ และบูรณาการแผนงานโครงการร่วมกัน มีความเป็นกันเองสูง
- อนุกรรมการฯ อำเภอ ไม่ค่อยมีการนำเสนอแผนดำเนินงานสู่ อนุกรรมการฯ จังหวัด
- เสนอมีการเพิ่มเติมอนุกรรมการฯ จังหวัดตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง

4. ผลการดำเนินงานของเกษตรอำเภอ

4.1 บทบาทนายทะเบียน - จัดทะเบียน และ ยกเลิกเพิกถอน ต่อทะเบียน

- บริการข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ****

ประเด็น

1. เอกสารไม่ครบถ้วน
2. ไม่ตรวจสอบ
3. ข้อมูลในระบบ ไม่ถูกต้องครบถ้วน และสมบูรณ์
4. ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ “ *ไม่รู้หัวใจดี หรือชี้เกี้ยว* ”

การแก้ไข

จังหวัดติดตาม และให้คำแนะนำ นายทะเบียน

ระบบสารสนเทศ : โปรแกรม แจกยกเลิกแล้ว แต่ข้อมูลยังปรากฏในระบบสารสนเทศ

4.2 บทบาทเกษตรอำเภอ - ประชุมอนุกรรมการอำเภอ กำกับติดตามและสนับสนุน ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ....นำมาทำแผนให้ทันช่วง *กุมภาพันธ์* เพื่อนำเข้าแผนพัฒนาตำบล เดือน เมษายน

ข้อเสนอ ควรมีกรอบระยะเวลาการทำงาน เช่น การจดทะเบียน การประเมินศักยภาพ

5. หลักสูตรการสัมมนาเพิ่มศักยภาพเกษตรอำเภอในการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

5.1 ในฐานะนายทะเบียน

5.2 ในฐานะเกษตรอำเภอ หน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ประมาณ กลางมีนาคม 2554 สัปดาห์ที่ 2

อื่นๆ ....การสรรหากรรมการผู้แทน และ การคัดเลือกกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
แผนการดำเนินงาน

กรรมการประสานงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ระดับเขตภาคตะวันออก 27 มกราคม 2554

